

Domácí násilí na seniorech a možnosti jeho řešení

Manuál pro odbornou veřejnost

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

SOCIPOINT!!!

Obsah

Úvod	3
Co je domácí násilí na seniorech a jak se projevuje	5
Typické znaky domácího násilí	5
Formy násilí vůči seniorům	5
Zanedbávání	5
Fyzické týrání	6
Psychické týrání	6
Ekonomické násilí	6
Sociální izolace	6
Příčiny násilí na seniorech a jeho dopady	7
Možnosti pomoci seniorovi ohroženému domácím násilím	9
Jak rozpoznat seniora – oběť domácího násilí	9
Jak komunikovat se seniorem při podezření na domácí násilí	10
Domácí násilí z pohledu trestního práva	11
Co mohou udělat pomáhající profesionálové	13
Lékaři, pracovníci ve zdravotnictví	13
Strážníci, policisté	13
Sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách	13
Limity sociální práce	14
Použitá a doporučená literatura a zdroje	15
Kontakty	17

Úvod

Manuál, který právě čtete, je určen především odborníkům mimo oblast domácího násilí, kteří se při své práci setkají se seniorem, který je nebo může být obětí domácího násilí. Díky manuálu získáte přehled o odborné pomoci, základních postupech řešení ohleduplných ke specifickým potřebám a životní situaci seniorů.

Manuál je ke stažení i na webových stránkách <https://kpostrava.cz/>.

Vzniku informačních materiálů předcházelo mapování sítě služeb v Ostravě a hledání témat, s jejichž řešením se odborná i laická veřejnost často potýká. Následovala meziřesortní spolupráce odborníků při workshopech a společné utváření podoby manuálu i pomůcek pro práci s danou cílovou skupinou. Do výsledné podoby byly materiály zpracovány po jejich otestování v běžné praxi.

Děkujeme všem zapojeným aktérům, díky nimž tyto materiály vznikly, za jejich nápady, aktivní, konstruktivní diskusi i nadšení.

Informační materiály byly vytvořeny v **projektu statutárního města Ostravy Podpora rozvoje sociální práce a služeb v Ostravě**, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/19_098/0015265, spolufinancovaného z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost, státního rozpočtu České republiky a rozpočtu statutárního města Ostravy.

SOCIOPOINT – místo prvního kontaktu

Bezplatné, anonymní jednorázové sociální poradenství.

Rozcestník pro snadnou orientaci v sociálním systému a v nabídce sociálních služeb v Ostravě. Rychlá telefonická, osobní či e-mailová intervence, díky níž získá občan nebo odborník kontakty k řešení tíživé životní situace.

Telefonicky: 800 700 650, 599 443 821

E-mailem: sociopoint@ostrava.cz

Osobně: Magistrát města Ostravy (Nová radnice)
Prokešovo nám. 8, Moravská Ostrava

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the line immediately below the pen nib icon and extending to the bottom of the page.

Co je domácí násilí na seniorech a jak se projevuje

Co je domácí násilí na seniorech a jak se projevuje

Domácí násilí se nevyhýbá ani seniorům. I oni mohou být oběťmi dlouhodobého špatného zacházení, týrání nebo zanedbávání. Zhoršení zdravotního stavu a funkční znevýhodnění, které stáří provázají, zhoršují postavení seniorů, kteří se pak v důsledku toho stávají snadněji oběťmi násilného chování. Seniori se mnohdy nejsou schopni účinně bránit, protože nemají náhled na svou situaci.

Odborná literatura uvádí, že některým ze způsobů špatného zacházení trpí 5–10 % seniorů. Je však možné, že skutečný podíl seniorů ohrožených násilím je vyšší. Seniori totiž o násilí, které se jim děje, neradi mluví. Chápu ho jako vlastní selhání, že špatně vychovali své děti, které se k nim nyní takto chovají, nebo jako projev své vlastní slabosti, že se jim nedokážou bránit.

Typické znaky domácího násilí

Opakování a dlouhodobost

Jeden náhlý útok vůči seniorovi neznamena, že se jedná o domácí násilí.

Eskalace

Útoky vůči seniorovi se stupňují, postupně přecházejí od urážek a zlostování k hrubšímu psychickému týrání, případně až k fyzickému napadání, zároveň se zkracuje interval mezi jednotlivými výpady, které přestávají být sporadické a k útokům dochází pravidelně.

Jasně rozdělení rolí osoby ohrožené a osoby násilné

Je zřetelné, kdo je útočníkem – násilnou osobou a kdo je obětí – ohroženou osobou. Útoky vycházejí vždy od násilné osoby k ohrožené osobě.

Neveřejnost

Domácí násilí probíhá tzv. za zavřenými dveřmi, skrytě, mimo vnější sociální kontrolu, případně útoky na veřejnosti jsou výjimečné.

Formy násilí vůči seniorům

Zanedbávání

Neposkytování (úplně nebo částečně) péče seniorovi závislému na péči jiné osoby.

Fyzické týrání

Odpírání jídla a pití, tepla, léků, fyzické násilí (např. bití) a další. Může se jednat i o sexuální zneužívání.

Psychické týrání

Ponižování, nadávky, vydírání, zastrašování, ubližování domácímu mazlíčkovi seniora a další.

Ekonomické násilí

Odebírání důchodu, okrádání, nucení k převodu majetku a další.

Sociální izolace

Omezování nebo zakazování kontaktů s přáteli nebo dalšími příbuznými (např. návštěvy, telefonické kontakty apod.).

Specifickou formou násilí, které jsou senioři vystaveni, je využívání seniora jako zdroje obohacení – **ekonomické násilí**. Bývá spojené s vydíráním nebo jinými formami nátlaku. Senior je nucen vydat svůj důchod, případně úspory, brát si půjčky. Má-li hodnotný majetek (typicky byt nebo rodinný dům), je nucen proti své vůli k jeho převodu na jinou osobu. Původce takového násilí ze získaných prostředků financuje své vlastní náklady a potřeby, na potřeby seniora nebere ohled. Odborná literatura uvádí, že s ekonomickým násilím se setkává až 8 % seniorů.

Nejčastěji jsou senioři obětmi **násilí uvnitř rodiny** – ze strany partnera, dětí nebo jiných příbuzných. **Partnerské násilí** může přetrvávat z dřívější doby. Může se však objevit i jako nový problém, jehož příčinou mohou být změny v partnerském soužití, způsobené odchodem dětí z domova, přechodem z ekonomicky aktivní, pracovní části života do důchodu. Může být i důsledkem osobnostních změn způsobených stárnutím.

Častou formou násilí na seniorech je **transgenerační násilí**. Toho se dopouští děti seniorů nebo jejich vnoučata. Obvyklým znakem tohoto násilí je tzv. parazitující přístup dospělých potomků ke svým předkům, které pak zneužívají jako zdroj financí. Příbuzní mohou nemocného seniora, který je závislý na jejich péči, také zanedbávat tím, že mu péči záměrně poskytují nedostatečně, zacházejí s ním necitlivě, neuctivě, nepodávají mu včas léky nebo jídlo a pití.

Senioři mohou zažívat i **násilí ze strany profesionálně pečující osoby** nebo ze strany dobrovolníka, který za nimi dochází.

Při zajišťování služeb, které mají seniorovi umožnit žít plnohodnotný život a kompenzovat mu ztrátu jeho schopností v důsledku zhoršeného zdravotního stavu, platí pravidlo využívat registrovaných sociálních služeb. I zde sice může docházet k násilí ze strany osoby, která jednotlivé úkony sociální služby poskytuje, ale díky nastaveným vnitřním mechanismům souvisejícím se standardy kvality sociálních služeb je toto riziko minimalizováno.

Příčiny násilí na seniorech a jeho dopady

Příčiny násilí na seniorech a jeho dopady

Senioři jsou v důsledku stárnutí a jeho projevů ve vztahu k domácímu násilí zranitelnější a ohroženější. Příčiny násilného chování pachatelů můžeme spatřovat např. v jejich neschopnosti empatie, neschopnosti tolerovat obvyklé projevy seniorů (pomalé reakce, zpomalení fyzických projevů, ulpívanost, problémy s pamětí), a to především v situacích, kdy jsou tyto přirozené projevy zhoršené v důsledku nemoci. Násilné osoby může v jejich negativním chování posilovat také pocit, že staří lidé jsou nepotřební a zbyteční.

Charakteristickým rysem v rodinách, kde dochází k násilí na seniorech, je **asymetrie ve vztazích mezi generacemi**, která je způsobena úbytkem soběstačnosti členů rodiny v seniorském věku, jejich závislostí na pomoci ostatních příbuzných, případně až jejich rezignací a vzdáním se ve prospěch svých dospělých dětí nebo vnuků.

Negativní, **násilné projevy ze strany členů domácnosti mohou být reakcí na chování seniora k nim**. Starší lidé mohou i nevědomky přispět k vyhocení situace svými osobnostními rysy nebo projevy chování, které ovlivňuje jejich zhoršený zdravotní stav (různá fyzická omezení, bolesti nebo demence). Případně může být takové chování projevem jejich celkové nespokojenosti, kterou nedokážou projevit jiným způsobem. Ani tyto projevy seniorů však neopravňují jejich příbuzné, aby se k nim chovali nevhodně a násilně.

Jakékoliv násilí vůči seniorům, kteří jsou s ohledem na svůj zhoršující se zdravotní stav v oslabené pozici, je vždy zavrženíhodným chováním, které se neslučuje s etickými a morálními normami společnosti, ve které žijeme.

Dopady násilí na seniora

Násilí, kterému jsou senioři vystaveni, se projevuje změnou jejich emočního prožívání. Rozvíjejí se strach, úzkost nebo deprese. Senioři zažívají pocity beznaděje a bezmoci. Jsou ve zvýšené míře citliví na signály možného ohrožení. Ztrácejí důvěru k lidem ve svém okolí, včetně osob, které jsou ochotné a schopné jim pomoci. Dochází až k celkové vyhaslosti a rezignaci.

Senioři se za to, že jsou oběťmi násilí, stydí. Nechtějí si připustit, že se stali obětí, **trápí je pocity viny**, že své děti špatně vychovali. Problém odmítají řešit. Jsou mnohdy natolik zmanipulováni, že se **sami považují za zbytečné a nepotřebné**, cítí vinu za svou nemohoucnost.

Možnosti pomoci seniorovi ohroženému domácím násilím

Možnosti pomoci seniorovi ohroženému domácím násilím

Pracovníci v pomáhajících profesích mohou mít problémy dozvědět se o seniorovi, který je obětí násilí. **Izolovanost, které jsou tito senioři vystaveni, jim znemožňuje vyhledat dostupnou pomoc.** Rovněž jejich pocity vlastní viny a selhání nebo závislosti na násilné osobě (viz výše) jim brání říci si o pomoc.

Jak rozpoznat seniora – oběť domácího násilí

V případě, že se **pracovník v pomáhající profesi** (např. sociální pracovník, pracovník v sociálních službách, příp. lékař, zdravotní sestra, strážník aj.) dostane do domácnosti seniora, **může si všimnout některých indicií, které mohou nasvědčovat tomu, že je senior vystaven násilí.** Například:

- **senior je izolovaný v jednom pokoji** bez náznaku, že by se zapojoval do společenského dění v domácnosti
- ostatní členové domácnosti (především násilná osoba) jsou přítomni rozhovoru mezi seniorem a pomáhajícím profesionálem, **se seniorem nelze mluvit mezi čtyřma očima**
- **členové domácnosti opakovaně brání přístupu k seniorovi** – např. navenek nevinná sdělení: „*Dědeček teď spí, nebudeme ho rušit.*“ nebo „*Babička se dnes necítí dobře, říkala, abychom ji nerušili.*“

Zejména **lékaři** se mohou setkat se seniory, kteří chodí do ordinace lékaře, ale účel jejich návštěv není zcela jasný. Jedná se o opakované návštěvy, kdy z vyšetření není zřejmé, že by docházelo ke zhoršování nebo k jiným změnám ve zdravotním stavu seniora. Ze strany seniora se může jednat o jakési „**němé**“ **volání o pomoc**, kdy se snaží upozornit na svou situaci, ale není schopen jednoznačně verbalizovat žádost o pomoc. Lékaři se také mohou setkat se seniory, u kterých dochází k častému ošetřování různých, byť drobnějších, poranění, která mají nevysvětlený nebo nepravděpodobný původ. I to může být indicií, že senior je obětí násilí a k poranění došlo jeho následkem.

Sociální pracovníci se mohou setkat se seniory, kteří se sice obrací na institucionální pomoc, ale důvod jejich kontaktu není na první pohled zřejmý, byť se může jednat o opakované návštěvy jedné i více institucí v tomtéž

časovém období. I v tomto případě se může jednat o situaci, kdy se senior snaží na sebe upozornit, aniž by byl schopen žádost o pomoc jednoznačně formulovat.

Jak komunikovat se seniorem při podezření na domácí násilí

Mezi klientem a pomáhajícím profesionálem je nezbytné **budovat vztah důvěry**. Senior potřebuje vědět, že může profesionálovi důvěřovat. Teprve tento pocit mu může pomoci otevřít pro něj tolik intimní a citlivé téma.

V případě, kdy je zřejmé, že se nám senior začne svěřovat s tím, že je obětí násilí, necháme ho vypovídat. Nepřerušujeme ho v jeho vyprávění. Dáme mu k jeho výpovědi dostatek prostoru a času. **Pokud se senior rozhodl někomu svěřit, rozhodl se tak učinit právě teď a tady. Toto rozhodnutí ho stálo mnoho sil a odhodlání.** Pokud bychom ho přerušili nebo mu neposkytli dostatek času k jeho sdělení, může se stát, že víckrát už se takto neotevře a znovu si o pomoc neřekne. Proto je nevhodné jej přerušovat nebo na něj jakkoliv tlačit. Například: „*Promiňte, ale dnes na vás nemám dost času. Přijďte zítra, ano?*“ nebo „*Už na mě čekají další lidé, já vás předám tady kolegyni a ona už to s vámi probere.*“ nebo „*Tohle ale nespadá do mé kompetence. Víte co? Zajděte si tam a tam, oni se tam na to specializují a určitě vám pomůžou.*“

V situaci, kdy není organizace, ve které pracujeme, kompetentní k řešení problému, se kterým se nám senior svěřil, necháme jej domluvit a poté mu citlivě sdělíme, že my sami mu sice nemůžeme pomoci, ale můžeme mu pomoc zprostředkovat. Například: „*Vážím si toho, že jste našel odvahu se mi svěřit s vaším problémem. Já sám nejsem k řešení vaší situace bohužel oprávněný. Ale vím o organizaci, kde se podobným situacím věnují. Můžu tam teď zatelefonovat a pomoci vám domluvit schůzku.*“

Teprve poté, co vypoví svůj příběh, můžeme pomocí vhodně zvolených otázek zjistit další podrobnosti, které z hlediska výkonu své profese potřebujeme znát. **Seniora ujišťujeme, že není jeho chybou, v jaké situaci se ocitl.** Citlivým a vnímavým přístupem **vyvracíme jeho pocity viny**. **Dáváme mu náhled na jeho situaci, aby věděl, že to, co se mu děje, není správné, že si to nemusí nechat líbit.** Postupně jej motivujeme odhodlat se svou situací řešit a z bludného kruhu násilí vystoupit.

Rozhodně je nevhodné zvolit vyčítavý tón: „*Proč jste se mi nesvěřil dřív?*“, „*No vidíte, kdybyste mi to řekla dřív, tak to nemuselo dojít tak daleko!*“ apod. Pomáhající profesionál se také musí **vyvarovat přílišné angažovanosti, nepřebírat aktivitu v řešení situace za seniora**: „*Nebojte se, řešení je jednoduché, uděláme tak a tak.*“

V praxi se mohou pomáhající profesionálové setkat s případy, kdy je senior motivovaný a rozhodnutý trestní oznámení podat. Ale později se u něj začínou objevovat pocity lítosti, převládne citová vazba k násilné osobě a senior veden snahou uchránit blízkou osobu od jakéhokoliv příkoří, chce trestní oznámení vzít zpět. V těchto případech se může seniorova zloba obrátit i vůči pomáhajícímu profesionálovi.

Pomoc, kterou seniorovi můžeme zprostředkovat nebo zajistit, nabízíme postupně a citlivě. Ptáme se seniora, čeho chce docílit on sám, jak si představuje možné řešení své situace, jak by měla situace vypadat, aby se cítil bezpečně.

Při komunikaci se seniorem je potřeba sledovat, zda informace, které nám sděluje, jsou pravdivé. Vlivem zhoršeného zdravotního stavu (demence) mohou mít někteří senioři **pozměněné vnímání** a trpět bludy. V praxi se např. sociální pracovníci setkávají se seniory, kteří si stěžují na své příbuzné, že jim neustále v bytě přemísťují, schovávají nebo berou jejich věci, že jim chodí proti jejich vůli do bytu apod. Dalším rozhovorem se seniorem a rodinou pak vyjde najevo, že nic z toho se neděje a že se jedná o mylné vjemy seniora. Proto je potřeba, aby byl **pomáhající profesionál do jisté míry obezřetný a nevyvozoval ze seniorova sdělení ukvapené závěry. Zároveň to ale neznamená, že by měl být k jakémukoliv seniorovu sdělení a priori nedůvěřivý.**

Domácí násilí z pohledu trestního práva

Ne každá situace, se kterou se senior svěří pomáhajícímu profesionálovi, vykazuje známky domácího násilí tak, jak je definuje zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále „TZ“) u trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí. Situace, se kterou se senior svěří, může naplňovat znaky i jiného trestného činu; např. týrání svěřené osoby, nebezpečné vyhrožování, ublížení na zdraví, těžké ublížení na zdraví, vydírání a další.¹

Pokud se **senior rozhodne podat na násilnou osobu trestní oznámení**, je důležité jej informovat o důsledcích tohoto kroku. U některých trestných činů může osoba blízká vzít zpět souhlas s trestním stíháním pachatele. Například u ublížení na zdraví podle § 146 TZ ano, ale např. u trestných činů týrání svěřené osoby podle § 198 TZ a týrání osoby žijící ve společném obydlí dle § 199 TZ není trestní stíhání souhlasem poškozeného podmíněno. Trestní řízení tedy pokračuje z úřední povinnosti, i když senior změní svůj názor.

¹ Trestný čin týrání osoby žijící ve společném obydlí viz § 199 TZ, trestný čin týrání svěřené osoby viz § 198 TZ, nebezpečné vyhrožování viz § 353 TZ, ublížení na zdraví viz § 146 TZ, těžké ublížení na zdraví viz § 145 TZ.

Senior má však právo kdykoliv jako blízký příbuzný obviněného odmítnout vypovídat.

Při podání trestního oznámení **nepotřebujeme znát právní kvalifikaci daného činu**. Je pouze důležité co nejpřesněji popsat situaci, která k podání oznámení vedla:

- kdo oznámení podává
- co a komu se stalo
- kdy a kde k události došlo
- jak a čím byl čin spáchán
- kdo se měl trestného činu dopustit
- proč se podle názoru oznamovatele čin stal
- jaké jsou následky události

Pomáhající profesionálové si také musí uvědomit, že ten, kdo se věrohodně dozví o spáchání trestného činu týrání svěřené osoby dle § 198 TZ, má **oznamovací povinnost** ve smyslu § 368 TZ.

Svěřenou osobou může být nejen dítě, ale i zletilá osoba, která je s ohledem na svůj vysoký věk, zhoršený zdravotní stav, sociální dovednosti či jiné nepříznivé životní okolnosti odkázána na pomoc jiné osoby, která jí je povinna takovou pomoc poskytnout, ať už fakticky nebo na základě zvláštního rozhodnutí či dohody.

V případě domácího násilí může být násilná osoba přinucena opustit společnou domácnost za **využití institutu vykázání**². Dojde tím k přerušení kontaktu mezi násilnou osobou a ohroženým seniorem na 10 dnů. Po tuto dobu je tak zabráněno dalším útokům. Na základě rozhodnutí příslušných orgánů lze tuto dobu i prodloužit. **V případě, kdy je senior na násilné osobě závislý v poskytování péče, je nezbytné zajistit potřebnou pomoc jiným způsobem** – jiným rodinným příslušníkem, registrovanou sociální službou (primárně terénní, v případě nutnosti pobytovou).

Dobu, po kterou je ohrožený senior oddělen od násilné osoby, je vhodné využít k tomu, aby senior získal náhled na svou situaci. K oddělení ohroženého seniora od násilné osoby nemusí dojít pouze v případě, kdy je násilná osoba vykázána ze společné domácnosti, ale **např. v průběhu hospitalizace seniora**. I dobu hospitalizace je možné využít k rozhovorům se seniorem, který aktuálně není pod vlivem násilné osoby a může o své situaci hovořit bez pocitu akutního ohrožení.

V případě, kdy je násilná osoba vykázána, je o tom **informováno intervenční centrum pro oběti domácího násilí**. To kontaktuje ohroženého seniora a poskytne mu další potřebné intervence – sociálně právní poradenství, psychologickou podporu apod.

² Institut vykázání – § 44 a následující zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Co mohou udělat pomáhající profesionálové

Lékaři, pracovníci ve zdravotnictví

- všimněte si seniorů, kteří k vám přicházejí často, aniž by bylo zřejmé, že potřebují ošetření, že by u nich došlo k takovým změnám ve zdravotním stavu, které by odůvodňovaly potřebu jejich ošetření
- ptejte se těchto seniorů nejen na jejich zdravotní stav, ale pokuste se otevřít i další témata: „Zdravotně jste v pořádku, beze změn. A jak se vám daří jinak? Jste spokojený? Trápí vás něco?“
- všimněte si seniorů, kteří jsou často zranění, ale není zřejmý původ jejich poranění nebo příčiny poranění, které senioři uvádějí, jsou nepravděpodobné
- v těchto případech je vhodné důsledně zaznamenávat každé ošetření takového zranění; tyto záznamy mohou později posloužit jako podklady (důkazní prostředky) v případě trestně právního řešení seniorovy situace
- pokud máte podezření, že v domácnosti seniora není všechno v pořádku, kontaktujte odbor sociálních věcí úřadu městského obvodu podle místa trvalého pobytu seniora (nebo podle místa jeho skutečného pobytu) a požádejte sociální pracovníky, aby domácnost seniora navštívili
- máte-li ve zdravotnickém zařízení hospitalizovaného seniora, u kterého máte podezření, že je obětí násilí, neváhejte prostřednictvím zdravotně sociálních pracovníků kontaktovat další pomáhající profesionály – sociální pracovníky úřadů městských obvodů, poraden specializovaných pro oběti trestné činnosti

Strážníci, policisté

- všimněte si při výkonu služby seniorů, kteří se pravidelně zdržují na určitých místech venku; oslovte takového seniora, zda je všechno v pořádku: „Vídám vás tady sedět často. Je všechno v pořádku? Nepotřebujete s něčím pomoci?“
- můžete také oslovit odbor sociálních věcí úřadu městského obvodu, aby se seniorem navázal kontakt

Sociální pracovníci, pracovníci v sociálních službách

- všimněte si seniorů, kteří k vám přicházejí často, aniž by byl zřejmý důvod jejich kontaktu, aniž by bylo možné jasně specifikovat zakázku
- všimněte si také seniorů, kteří se takto obracejí současně na více institucí a organizací

- zkoušejte se seniory otevřít zprvu obecná konverzační témata, např. o počasí, o domácích mazlíčcích apod., budujete tím atmosféru důvěry; ptejte se seniorů na jejich celkovou situaci, na jejich pocity: „*Jak se vám daří? Jak se dnes cítíte? Je všechno v pořádku? Trápí vás něco?*“
- pokud realizujete sociální šetření v domácnosti seniora, všimněte si, zda máte možnost hovořit s ním o samotě, mezi čtyřma očima, zda je rozhovoru přítomen další člen domácnosti (ať už po celou dobu, nebo do místnosti, kde rozhovor probíhá, neustále někdo vstupuje a narušuje rozhovor)
- všimněte si, zda senior odpovídá sám, nebo za něj odpovídá jeho příbuzný, případně zda senior při svých odpovědích sleduje reakce svého příbuzného, který je rozhovoru přítomen

Limity sociální práce

Sociální pracovník obecního úřadu může zprostředkovat poskytnutí sociální služby (§ 92 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů). Je však limitován aktuální volnou kapacitou dostupných sociálních služeb. **Není v kompetenci sociálního pracovníka prosadit nebo nařídit sociální službě přijetí konkrétního klienta.**

Sociální pracovník je limitován názorem a přáním klienta. **Nemůže postupovat proti vůli klienta.** Výjimkou je **oznamovací povinnost** v případě, kdy se sociální pracovník dozví skutečnosti, které nasvědčují páchání trestné činnosti – viz výše.

Klient sociální práce **nemůže být umístěn do sociální služby proti své vůli.** Pouze v zákonem stanoveném případě, kdy by neposkytnutí sociální služby ohrožovalo jeho zdraví nebo život a kdy klient v důsledku svého zhoršeného zdravotního stavu není schopen adekvátně posoudit svou situaci, je možné umístění v pobytové sociální službě proti jeho vůli. O tom však rozhoduje soud.³

Ani **osoba, která je omezena ve svéprávnosti**, nemůže být umístěna do pobytové sociální služby proti své vůli. Toto je možné opět pouze na základě rozhodnutí soudu v zákonem vymezených případech.⁴

³ Tzv. detence v zařízeních sociálních služeb – viz ustanovení § 91b zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a s tím související ustanovení § 84 a následujících zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů.

⁴ Omezení svéprávnosti je naopak účelným nástrojem v případě, kdy je senior v důsledku oslabení nebo ztráty svých schopností snadno ovlivnitelný. Například: „*Babi, tady nám to podepíšte a ostatní už zařídíme.*“ Je tak možné např. zabránit zneužití seniora k uzavření nevýhodných smluv, k převodu majetku apod.

Použitá a doporučená literatura a zdroje

Použitá a doporučená literatura a zdroje

VÁGNEROVÁ, Marie (2004). *Psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila (2012). *Domácí násilí v pozdějších etapách života. Právo a rodina*. Praha: Wolters Kluwer.

VYKOPALOVÁ, Hana (2001). *Stáří, jeho rizika a ohrožení. Kriminalistika*. Praha: Ministerstvo vnitra.

bezpecnejsi.ostrava.cz

www.domacinasili.cz

www.nzip.cz (Národní zdravotnický informační portál)

A series of horizontal blue lines spanning the width of the page, providing a template for writing. The lines are evenly spaced and extend from the left margin to the right margin.

Kontakty

Kontakty

Poradna Bílého kruhu bezpečí, z. s. v Ostravě

Komplexní pomoc obětem kriminality – právní informace, psychologické a sociální poradenství, praktické rady a informace.

A: Jurečkova 643/20, Moravská Ostrava

T: 732 577 520, 731 306 411

E: bkb.ostrava@bkb.cz

Intervenční centrum Ostrava, Bílý kruh bezpečí, z. s.

Osobám ohroženým domácím násilím jsou poskytovány sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, osobám ohroženým je také zprostředkována následná pomoc.

A: Jurečkova 643/20, Moravská Ostrava

T: 739 449 275

E: ic.ostrava@bkb.cz

Linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí (celorepubliková)

T: 116 006 – volání zdarma, nepřetržitá telefonická pomoc

Linka důvěry Ostrava

T: 737 267 939 – nepřetržitý provoz

E: linka.duvery@mnof.cz

Krizové centrum Ostrava

Nabízí okamžitou psychosociální a terapeutickou pomoc nepřetržitě 24 hodin denně (lze přijít bez ohlášení). Služby jsou bezplatné.

A: Ruská 94/29, Vítkovice

T: 596 110 882, 596 110 883, 732 957 193

E: krizovecentrum@kriceos.cz

Policie České republiky

Přijem trestních oznámení na kterékoliv policejní služebně.

T: 974 721 111, 158

Státní zastupitelství

Přijem trestních oznámení, rozhoduje o některých předběžných opatřeních v trestním řízení.

Okresní státní zastupitelství v Ostravě

A: Francouzská 6167/5, 708 00 Ostrava-Poruba

T: 596 972 111

E: podatelna@osz.ova.justice.cz

Krajské státní zastupitelství v Ostravě

A: Na Hradbách 1836/21, 702 00 Ostrava-Moravská Ostrava

T: 595 131 511

E: podatelna@ksz.ova.justice.cz

Zdravotně-sociální pracovníci zdravotnických zařízení

Městská nemocnice Ostrava

A: Nemocniční 898/20A, Moravská Ostrava

T: 596 193 517, 596 194 515

LDN Radvanice

A: U Stavisek 235/65, Radvanice

T: 595 222 618

Fakultní nemocnice Ostrava

A: 17. listopadu 1790/5, Poruba

T: 553 048 730

Nemocnice AGEL Ostrava-Vítkovice

A: Zalužanského 1192/15, Vítkovice

T: 595 633 043, 595 633 044

Psychiatrická nemocnice Opava

A: Olomoucká 305/88, Opava

T: 553 695 416

Informace o místech pomoci Ostravě

SOCIOPOINT - místo prvního kontaktu

Rozcestník pro snadnou orientaci v sociálním systému a v sociálních službách poskytovaných na území města Ostravy.

Magistrát města Ostravy

A: Prokešovo nám. 8, Moravská Ostrava (Nová radnice)

T: 599 443 821, 800 700 650 (Zelená linka zdarma)

E: sociopoint@ostrava.cz

Úřady městských obvodů – sociální pracovníci

Možnost provedení sociálního šetření v domácnosti. Poskytování komplexního sociálního poradenství a výkon činností sociální práce. Zprostředkování dostupných sociálních služeb. Pomoc s orientací v českém sociálním a dávkovém systému.

ÚMOb Hošťálkovice

A: Rynky 277
T: 599 428 106

ÚMOb Hrabová

A: Bažanova 4
T: 599 420 116

ÚMOb Krásné Pole

A: Družební 576
T: 599 426 102

ÚMOb Lhotka

A: U Splavu 76
T: 599 428 204

ÚMOb Mariánské Hory a Hulváky

A: Přemyslovců 63
T: 599 459 240

ÚMOb Martinov

A: Martinovská 3154
T: 599 423 102

ÚMOb Michálkovice

A: Čs. armády 106
T: 599 415 111

ÚMOb Moravská Ostrava a Přívoz

A: nám. Dr. E. Beneše 6
T: 599 442 920

ÚMOb Nová Bělá

A: Mitrovická 342/100
T: 599 424 206

ÚMOb Nová Ves

A: Rolnická 139/32
T: 599 419 303

ÚMOb Ostrava-Jih, Proskovice

A: Horní 3
T: 599 430 451

ÚMOb Petřkovice

A: Hlučinská 135
T: 599 429 107

ÚMOb Plesná

A: Dobroslavická 83
T: 599 427 108

ÚMOb Polanka nad Odrou

A: 1. května 1
T: 599 425 105

ÚMOb Poruba

A: Gen. Sochora 2
T: 599 481 504

ÚMOb Pustkovec

A: Pustkovecká 64
T: 599 484 101

ÚMOb Radvanice a Bartovice

A: Těšínská 281
T: 599 416 130

ÚMOb Slezská Ostrava

A: Těšínská 35
T: 599 410 026, 599 410 428

ÚMOb Stará Bělá

A: Junácká 127
T: 599 424 107

ÚMOb Svinov

A: Bílovecká 69
T: 599 421 044

ÚMOb Třebovice

A: 5. května 5027
T: 599 422 108

ÚMOb Vítkovice

A: Zengrova 14
T: 599 453 262

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the first line below the pen icon and extending to the bottom of the page.

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the line below the pen icon and continuing down the page.

A series of horizontal blue lines for writing, starting from the line below the pen icon and continuing down the page.

